

Zpráva o výkonu regionálních funkcí
knihoven v Olomouckém kraji
za rok 2021

VĚDECKÁ
KNIHOVNA
V OLOMOUCI

VKOL

Úvod

Vědecká knihovna v Olomouci jakožto krajská knihovna Olomouckého kraje na základě § 2 písm. h) zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb zajišťuje mimo jiné i krajskou koordinaci výkonu regionálních funkcí.

Při poskytování regionálních služeb vychází z následujících dokumentů:

- Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinace v rámci České republiky z roku 2019.
- Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky.
- Koncepce zajištění výkonu regionálních funkcí v knihovnách Olomouckého kraje na období 2021 - 2027.

Činnosti v oblasti regionálních funkcí v kraji zajišťuje oddělení regionálních služeb knihovnam Olomouckého kraje. Krajská knihovna je spolu s pověřenými knihovnami garantem plnění cílů regionálních funkcí v Olomouckém kraji.

Pracovníci oddělení plní a koordinují regionální funkce v kraji. Při této své práci spolupracují s pověřenými knihovnami, s Knihovnickým institutem Národní knihovny ČR a Sekcí pro regionální funkce Sdružení knihoven ČR, pravidelně se také účastní porad Sekce vzdělávání SKIP. Mezi hlavní činnosti patří poradenská činnost, metodické návštěvy, aktualizace adresáře knihoven v kraji, budování krajského webového portálu pro knihovníky. Důležitou součástí této činnosti je také organizace odborného vzdělávání knihovníků.

V roce 2021 byly regionální funkce zajišťovány pro 473 obsluhovaných knihoven, což je o 6 knihovny méně než v roce předešlém. K mírnému úbytku knihoven došlo v regionech Olomouc a Šumperk.

Na začátku roku 2021 byla vypracována nová Koncepce zajištění výkonu regionálních funkcí v knihovnách Olomouckého kraje, která nahradila předešlou Koncepci, které skončila platnost.

Tato zpráva je zpracována v souladu s Metodickým pokynem MK ČR k zajištění výkonu RF knihoven a jejich koordinaci na území ČR. Údaje a data v ní jsou čerpány ze zpráv a výkazů o výkonu RF v roce 2021 pověřených knihoven v Olomouckém kraji.

Bohužel i rok 2021 byl výrazně ovlivněn pandemií onemocnění Covid 19. Knihovny v průběhu roku musely omezovat nebo zcela přerušit svoji činnost. To se samozřejmě dotklo a ovlivnilo výkon a četnost jednotlivých regionálních služeb. Knihovny oproti

roku 2020 ve velké míře uměly rychle a pružně reagovat, dokázaly se přizpůsobit vládním nařízením. Využívaly zkušenosti z předešlého roku.

1. Finanční zabezpečení výkonu regionálních funkcí

V roce 2021 Olomoucký kraj pro zajištění a výkon regionálních funkcí vyčlenil částku 12 822 000 Kč. Částka zůstala stejná jako v roce 2020.

Dotace byla pověřeným knihovnám poskytnuta na základě Smlouvy o přenesení výkonu regionálních funkcí uzavírané s Vědeckou knihovnou v Olomouci a Smlouvy o poskytnutí dotace mezi Olomouckým krajem a pověřenými knihovnami, která byla uzavřena dne 21. 1. 2021. Finanční prostředky měly knihovny k dispozici kolem poloviny února. Částka byla mezi pověřené knihovny rozdělena dle Metodického pokynu Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven.

Tab. 1: Přehled dotací RF na rok 2021

	2018	2019	2020	2021
Městská knihovna Šumperk	2 166 176	2 254 125	2 443 401	2 410 939
Městské kulturní zařízení Jeseník	642 050	679 094	726 629	712 395
Městská knihovna Prostějov	2 208 838	2 293 655	2 473 975	2 500 539
Knihovna města Olomouce	2 765 938	2 827 246	2 993 894	3 041 247
Městská knihovna Přerov	1 285 827	1 312 387	1 390 702	1 409 238
Městské kulturní zařízení Hranice	691 135	740 873	799 739	775 216
Městská knihovna v Lipníku	570 036	574 620	645 660	624 426
Vědecká knihovna v Olomouci	1 200 000	1 248 000	1 348 000	1 348 000
Celkem	11 530 000	11 930 000	12 822 000	12 822 000

Tab. 2: Porovnání finančních nákladů na nákup knih, služeb a na mzdy

Náklady na:	2019			2020			2021		
	knihy	mzdy	služby	knihy	mzdy	služby	knihy	mzdy	služby
Šumperk	22,13	35,74	23,59	22,51	36,61	24,51	20,30	37,05	24,41
Jeseník	18,54	46,52	16,79	15,31	47,41	18,85	17,64	47,97	16,84
Prostějov	21,99	55,89	0	17,44	59,01	0	17,04	59,07	0
Olomouc	32,14	29,71	9,75	31,22	31,06	9,05	29,85	33,05	9,22
Přerov	24,81	46,64	7,11	27,81	43,96	7,16	22,92	47,41	7,08
Hranice	16,16	36,32	29,93	18,16	35,20	29,77	17,91	35,89	31,19
Lipník	35,45	21,50	27,15	41,80	16,38	28,99	29,04	24,65	30,98
Celkem % z dotace	25,15	39,77	13,04	24,66	40,33	13,35	22,60	41,98	13,28

2. Obsluhované knihovny

Sít' knihoven v Olomouckém kraje lze považovat za stabilní a v posledních letech nedochází k žádným výrazným výkyvům v počtu obsluhovaných knihoven. V roce

2021 bylo obsluhováno 473 knihoven, což je o šest knihovny méně než v roce předešlém. Knihovny ubyly v regionech Olomouc a Šumperk. V regionu Olomouc není vyřešena Obecní knihovna Strukov – dle obce je její činnost pozastavena. Dále došlo k dočasnému uzavření, avšak ne zrušení, knihoven v regionu Prostějov z důvodů velmi malé návštěvnosti nebo odchodu knihovníka. Se starosty bude jednáno o jejich opětovném otevření. Knihovna Bílovice dočasně uzavřena z důvodu rekonstrukce.

V regionu Přerov stále evidujeme pět nezařazených knihoven, které nejsou příjemci regionálních služeb. Těmto knihovnám je pouze zasílána nabídka odborného školení a zpracována statistika. Od konce roku 2020 je opět mezi nezařazenými Městská knihovna Tovačov.

Tab. 3: Počet obsluhovaných knihoven v roce 2021

Region	Celkový počet knihoven	Z toho:		
		profesionálních knihoven	střediskových knihoven	poboček
Šumperk	90	14	7	20
Jeseník	24	7	4	0
Prostějov	111	7	0	13
Olomouc	126	12	4	19
Přerov	58	2	2	0
Hranice	32	3	2	5
Lipník	32	3	3	0
Celkem	473	48	22	57

3. Hodnocení jednotlivých činností regionálních funkcí

3.1. Poradenská, konzultační a metodická činnost

Poradenská, konzultační a metodická činnost stále patří k nejvíce využívaným službám, využilo ji 89,70 % obsluhovaných knihoven (do procentuálního vyjádření nejsou započítány knihovny obslužené VKOL).

Meziročně došlo k mírnému navýšení v počtu obslužených knihoven, v roce 2021 bylo obsluženo o 19 knihoven více. Společně s tím došlo k navýšení počtu poskytnutých konzultací, těch bylo podáno o 196 více. Již druhým rokem klesá počet metodických návštěv. V roce 2021 je však pokles velmi mírný. Těchto návštěv se uskutečnilo o 15 méně. Na obou číslech můžeme vidět, že osobní kontakt v knihovnách byl nahrazen telefonickými a mailovými konzultacemi a dotazy.

Poradenská a konzultační činnost se nejčastěji zaměřuje na pomoc při zpracování grantových žádostí, ovládání knihovnických systémů Clavius, Claviu REKS a Tritius, vedení výpůjčního protokolu, zpracování statistických výkazů. Konzultace se často týkají i výkonu regionálních funkcí. Knihovníci také konzultují s metodiky soutěž Vesnice roku a přípravu knihovny na návštěvu hodnotící komise. V tomto roce byly opět často tématem konzultací dotazy a informace k opatřením v rámci pandemie COVID-19.

Tab. 4: Porovnání konzultační a metodické činnosti

Region	Počet obslužených knihoven		Počet konzultací		Počet metodických návštěv	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Šumperk	43	75	185	209	32	126
Jeseník	23	23	79	49	9	6
Prostějov	85	74	186	193	207	148
Olomouc	128	126	1 703	1 863	319	269
Přerov	58	57	62	99	54	46
Hranice	31	31	79	66	32	32
Lipník	31	32	83	94	23	34
Celkem bez VKOL	399	418	2 377	2 573	676	661
VKOL	150	160	197	203	15	15
Celkem s VKOL	--	--	2 574	2 776	691	676

3.2. Statistika knihovnických činností

Sběr statistických dat za rok 2021 v kraji proběhl bez problémů. Data jsou zpracovávána v programu STAT Excel, který je pro všechny regiony nakupován a placen centrálně Vědeckou knihovnou v Olomouci. Statistika je zpracovávána i pro knihovny, které nejsou zařazeny do systému RF.

Statistická data knihovny dále využívají při své práci a plánování. S výsledky seznamují zřizovatele knihoven.

3.3. Vzdělávání knihovníků v kraji

Krajská a některé pověřené knihovny připravují v rámci RF vzdělávací akce pro knihovníky Olomouckého kraje. Část vzdělávacích akcí se musela kvůli epidemiologické situaci uskutečnit online.

V průběhu roku 2021 měli knihovníci možnost navštívit v Olomouckém kraji 22 vzdělávacích akcí. Této možnosti využilo 467 knihovníků z 84 knihoven, ve VKOL pak ze 110 knihoven, celkem tedy ze 194 knihoven. Službu využilo pouze 23,25 % obsluhovaných knihoven (procenta vypočítána z počtu knihoven obslužených VKOL).

Krajské vzdělávací centrum při plánování odborného vzdělávání vychází z Koncepce k zajištění výkonu regionálních funkcí v Olomouckém kraji v letech 2021–2027, ale také z výsledků evaluačních dotazníků. Ty jsou zasílány účastníkům po každé vzdělávací akci. Sestavování vzdělávacího plánu probíhá ve spolupráci s pověřenými knihovnami a na základě aktuálních požadavků zaměstnavatelů, ale i

zaměstnanců, s přihlédnutím k vývoji trendů v oboru knihovnictví a informačních služeb. Knihovníkům je také k dispozici dotazník na webu VKOL, kam mohou posílat své náměty na vzdělávací akce.

Krajská knihovna ve spolupráci s Moravskou zemskou knihovnou otevřela dva běhy E-learningového knihovnického kurzu. Kurz v rozsahu 80 hodin obsahoval 15 modulů, z nichž každý byl zakončen testem nebo praktickým úkolem. Kurz je plně tutorovaný odborníky VKOL. Jarní i podzimní běh úspěšně absolvovalo 5 účastníků, kterým bylo vydáno osvědčení o absolvování. Oproti roku 2020 je to výrazný pokles.

V roce 2021 Vědecká knihovna v Olomouci realizovala tyto vzdělávací akce:

- seminář **Koncepce rozvoje knihoven a Zpřístupnění děl nedostupných na trhu**. PhDr. Vít Richter (online)
- školení **Nástroje na videokonference**. Mgr. Michaela Mrázová (online)
- přednáška **Bookstagram, booktube a knižní podcasty: platformy pro knihomily 21. století**. Mgr. Anna Bílá (online)
- seminář **Letem světem po zahraničních knihovnách**. RNDr. Lenka Prucková, Mgr. Rostislav Krušínský, Mgr. Martin Hájek, Ph.D.
- školení **Analytický popis - změny, trendy, možnosti**. Mgr. Anna Vitásková
- školení **Základy katalogizace podle RDA**. PhDr. Lenka Šimková
- čtvrtý běh e-learningového kurzu pro knihovníky (jaro)
- pátý běh e-learningového kurzu pro knihovníky (podzim)

V rámci dotačního programu VISK 2 byly v projektu Vzdělávání knihovníků Olomouckého kraje uskutečněno 5 kurzů, většina z nich se musela konat online.

- seminář **Internetové zdroje pro práci s dětmi a mládeží**. Mgr. Martin Ďurkáč (online)
- školení **Jednoduchá grafika v programu Canva**. Mgr. Michaela Mrázová
- školení **Pedagogické minimum pro knihovníky I**. Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D. (online)
- školení **Pedagogické minimum pro knihovníky II**. Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D. (online)
- seminář **Instagram a jak na něj?**. Josef Divoký (online)

Vědecká knihovna v Olomouci uspořádala celkem 13 vzdělávacích akcí v rozsahu 41 hodin (zde není započítán 80 hodin e-learningové knihovnického kurzu), kterých se zúčastnilo 334 knihovníků ze 110 knihoven.

V regionech evidujeme tato školení:

- **Vzdělávací seminář pro knihovny regionu Šumpersko**, Městská knihovna T. G. Masaryka Šumperk

- seminář **Jak pracovat v programu Canva**, Knihovna Vincence Priessnitze v Jeseníku
- seminář **Příklady dobré praxe**, Knihovna Vincence Priessnitze v Jeseníku
- **setkání uživatelů AKS Tritius**, Městská knihovna v Přerově
- Individuální **školení katalogizace**, Městská knihovna Prostějov
- **Školení použití výpůjčního protokolu v systému Clavius**, Městská knihovna Prostějov

Po roční pauze se městským knihovnám podařilo uskutečnit zrušené zájezdy do knihoven v Jeseníku, Bruntále a Rýmařově. Zájezdy zorganizovaly knihovny v Olomouci a Šumperku.

3.3.1. Porady

U porad se pomalu vracíme na úroveň roku 2019, bylo obsluženo o 20 knihoven více než v předchozím roce, což se ještě nerovná počtu v roce 2019. Porad se uskutečnilo o 6 více a zúčastnilo se jich 242 knihovníků, což je o 34 více než v roce 2020. V roce 2021 se tedy konalo 28 porad, kterých se zúčastnilo 242 knihovníků ze 174 knihoven, což je 37,34 % z celkového počtu obsluhovaných knihoven. Pověřené knihovny připravují porady jak pro profesionální knihovny, tak aktivity pro neprofesionální knihovníky. Problematická bývá nízká účast neprofesionálních knihovníků z menších knihoven na poradách a aktivech. Ta je způsobena tím, že knihovníci z malých knihoven jsou často v produktivním věku a v době konání porad jsou v zaměstnání nebo ve škole.

Dvě porady ředitelů knihoven pověřených výkonem regionálních funkcí svolala Vědecká knihovna v Olomouci, a to v květnu a listopadu. Obou porad se účastnili i zástupci Olomouckého kraje.

Tab. 5: Porovnání poradenské činnosti

Region	Počet obslužených knihoven		Počet akcí		Počet účastníků	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Šumperk	55	68	6	9	77	97
Jeseník	6	18	2	3	7	18
Prostějov	0	0	0	0	0	0
Olomouc	8	12	2	2	26	24
Přerov	58	47	5	4	50	46
Hranice	9	11	4	5	27	28
Lipník	18	18	3	5	21	29
Celkem	154	174	22	28	208	242

Městská knihovna v Přerově již tradičně zorganizovala pracovní schůzku se starosty obcí zařazených do střediska Přerov, na které byli přítomní zástupci zřizovatelů knihoven seznámeni s vyhodnocením výkonu regionálních funkcí za rok 2020. Zároveň

byly představeny plány a činnosti výkonu RF na rok 2021. Metodička Vědecké knihovny v Olomouci předala aktuální informace k soutěži Nejlepší venkovský knihovník Olomouckého kraje a informovala zástupce obcí o dotačním Programu na podporu pořízení drobného hmotného majetku v oblasti kultury v Olomouckém kraji. Vzhledem k vyhlášení opatření v rámci pandemie Covid-19, se setkání uskutečnilo formou videokonference.

3.4. Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce

Stav výměnného fondu k 31. 12. 2021 činil 224 638 knihovních jednotek. Meziroční přírůstek je 12 446, zde došlo k výraznému poklesu o 1463 jednotek. Jako důvod nižšího nákupu knihovny uvádějí rostoucí ceny knih. Výměnné soubory už nejsou jen knihy, ale řada knihoven nakupuje již i stolní hry nebo zvukové knihy. I v roce 2021 se pokračovalo ve výrazném vyřazování ve výměnných fondech. Celkem bylo vyřazeno 14 593 knihovních jednotek, to je o 4 831 jednotek více. Dokonce se v roce 2021 více knih vyřadilo, než nakoupilo. Proto i poklesl celkový stav výměnného fondu. V počtu vyřazených jednotek jsou mezi jednotlivými regiony výrazné rozdíly. Již tradičně se nejvíce vyřazovalo v regionu Olomouc, dále v regionech Přerov a Šumperk.

Ve všech střediscích regionu Olomouc se pokračovalo v darování knih starších roku 2016. To vyžadovalo jejich revizi, přeznačení vlastnického razítka, přelepení označení VF, sepsání a zúřadování darovací smlouvy.

V roce 2021 bylo v přepočtu na každou obsluhovanou knihovnu nakoupeno 27,39 nových knihovních jednotek, u obslužených knihoven to je 31,51 nových knihovních jednotek. Každá obslužená knihovna měla pro své uživatele k dispozici průměrně 554,66 knihovních jednotek.

Tab. 6: Stav výměnného fondu, přírůstek, úbytek

Region	Stav výměnného fondu		Roční přírůstek výměnného fondu		Roční úbytek výměnného fondu	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Šumperk	35 098	37 256	2 681	2 365	225	1 161
Jeseník	10 501	11 145	499	644	0	0
Prostějov	56 635	57 531	1 990	1 844	18	948
Olomouc	44 543	41 040	4 369	4 066	3 755	7 569
Přerov	36 508	34 006	1 868	1 486	1 080	3 988
Hranice	25 716	26 219	1 170	1 198	194	142
Lipník	17 100	17 441	1 344	843	4 490	785
Celkem	226 101	224 638	13 921	12 446	9 762	14 593

3.4.1. Cirkulace výměnných souborů

Možnost získat soubor knih z výměnných fondů využilo 405 knihoven, což je 86,91 %. Obsloužen byl stejný počet knihoven jako v roce 2020.

Do jedné obsloužené knihovny bylo v roce 2021 průměrně dodáno v souborech 266,16 knihovnických jednotek.

Knihovny si zapůjčily 2 223 souborů, tedy o 90 souborů méně než v roce 2020. Poklesl i počet svazků v souborech, a to o 9 859 knihovnických jednotek. Každá obsloužená knihovna si odebrala v průměru 5,49 souborů. Do jednoho souboru bylo zařazeno v průměru 48,49 svazků.

Tab. 7: Cirkulační činnost v letech 2020 a 2021

Region	Počet obsloužených knihoven		Počet expedovaných souborů		Počet KJ v souborech	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Šumperk	83	85	626	565	25 432	20 211
Jeseník	20	20	417	417	4 117	4 093
Prostějov	64	64	128	139	8 571	8 873
Olomouc	123	121	369	413	44 543	41 040
Přerov	56	56	144	157	19 726	19 672
Hranice	30	30	253	264	3 913	4 037
Lipník	29	29	376	268	11 351	9 868
Celkem	405	405	2 313	2 223	117 653	107 794

Tab. 8: Průměrný počet dodaných knih v rámci cirkulační činnosti

Region	Průměrný počet KJ na 1 obslouženou knihovnu		Průměrný počet KJ v jednom cirkulačním souboru	
	2020	2021	2020	2021
Šumperk	306,41	237,78	40,63	35,77
Jeseník	205,85	204,65	9,87	9,82
Prostějov	133,92	138,64	66,96	63,83
Olomouc	362,14	339,17	120,71	99,37
Přerov	352,25	351,29	136,99	125,30
Hranice	130,43	134,57	15,47	15,29
Lipník	391,41	340,28	30,19	36,82
Celkem	290,50	266,16	50,87	48,49

3.4.2. Nákup a zpracování knihovního fondu z prostředků obcí

Nákup a zpracování knihovního fondu, který je zakoupen z prostředků obcí je prováděn na základě smluv uzavřených mezi zřizovateli knihoven a knihovnou

pověřenou výkonem regionálních funkcí. V některých regionech Olomouckého kraje je nákup knih za vlastní prostředky zakotven ve smlouvách (Šumperk, Přerov, Hranice). Knihy jsou díky množstevnímu rabatu nakupovány hospodárně.

Nákupem knihovního fondu, který finančně zajišťují zřizovatelé knihoven bylo obsluhováno 182 knihoven, to je 39,06 % obsluhovaných knihoven. V roce 2021 bylo obsluhováno o 12 knihoven více než v roce 2020 a nakoupeno bylo o 651 knihovních jednotek více oproti roku 2020. Což představuje nárůst u této služby. Po několika letech je změna, v předchozích letech jsme spíše zaznamenávali pokles zájmu o tuto službu.

Z prostředků obcí se knihy do výměnného fondu nakupují v regionu Hranice.

Tuto regionální službu vykonávaly všechny pověřené knihovny. Výjimku tvoří knihovna v Prostějově, která tuto službu neposkytovala. Rozsah obslužených knihoven se v jednotlivých regionech značně liší. Vysoké procento obslužených knihoven mají knihovny Šumperk, Jeseník, Lipník a Přerov.

Tab. 9: Nákup knih do kmenových fondů z prostředků obcí v rámci služeb RF

Region	Počet obslužených knihoven		Počet nakoupených KJ z prostředků obcí		% obslužených knihoven z celkového počtu	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Šumperk	61	68	2 934	2 872	67,03	76,40
Jeseník	14	16	1 135	1 601	60,87	69,57
Prostějov	0	0	0	0	0	0
Olomouc	17	19	499	567	13,28	15,2
Přerov	46	45	1 721	1 998	79,31	78,95
Hranice	8	10	461	427	25,81	32,26
Lipník	24	24	521	457	77,42	77,42
Celkem	170	182	7 271	7 922	36,02	39,06

Zpracování knih nakoupených z vlastních rozpočtů obcí je realizováno v jednotlivých regionech odlišně. V některých regionech si obecní knihovny knihy obalují nebo si zajišťují dopravu.

Do zpracovaných svazků jsou zahrnovány i dary od čtenářů, které chtějí knihovny zařadit do fondu, a samozřejmě knihy, které si daná knihovna nakoupila sama.

Tab. 10: Počet knihoven využívajících službu zpracování knih nakoupených z prostředků obcí

Region	Počet obslužených knihoven		Počet zpracovaných KJ		% obslužených knihoven z celkového počtu	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Šumperk	74	74	4 493	3 372	81,32	83,15
Jeseník	17	16	1 604	1 937	73,91	69,57

Prostějov	6	3	189	123	5,45	2,73
Olomouc	63	54	3 095	3 576	49,22	43,2
Přerov	46	46	2 352	2 367	79,31	80,70
Hranice	8	10	461	427	25,81	32,26
Lipník	25	25	548	960	80,65	80,65
Celkem	239	228	12 742	12 762	50,64	48,93

Ačkoliv bylo obslouženo o 11 knihoven méně, zpracovaných knihovnických jednotek bylo o 20 více. I u této služby se rozsah obslužených knihoven v jednotlivých regionech liší.

4. Podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit

V prosinci 2019 byl vydán aktualizovaný Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území ČR, kde byla vymezena nová služba poskytovaná obsluhovaným knihovnám – podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit. Cílem je podpora transformace knihoven na informační, vzdělávací, kulturní a komunitní centra obcí.

Náplní této služby je metodická, případně praktická pomoc při pořádání vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit, které přispívají k rozvoji společenského a kulturního života v obci. Je podporována spolupráce se školami, spolky a dalšími subjekty v místě. Pro obsluhované knihovny mohou být připraveny ukázky moderních vzdělávacích aktivit, prezentace příkladů dobré praxe v pověřené knihovně.

V druhém roce, kdy je tato nová služba zavedena, začalo více knihoven svým obsluhovaným knihovnám tuto službu nabízet. Knihovna města Olomouce metodicky pomáhala či přímo organizovala kulturní a komunitní akce v obecních knihovnách – podařilo se jí 16 aktivit pro 8 obcí. Knihovna v Přerově zajistila osobní účast metodika na akci, zpracovala také metodické materiály na besedy a při práci s dětmi. Zapojila se i knihovna v Hranicích. Z porad víme, že i jiné pověřené knihovny tuto pomoc knihovnám nabízejí, bohužel ji letos ještě nevykázaly.

5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovnického fondu

Revize knihoven v Olomouckém kraji jsou prováděny na základě plánu revizí, tak jak stanovuje zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování knihovnických a informačních služeb (tzv. knihovní zákon). Knihovnám je při revizích nabízena jak pomoc metodická, tak i praktická.

Počet revidovaných svazků se z povahy služby každoročně liší. V roce 2021 bylo v Olomouckém kraji zrevidováno 228 131 KJ ze 182 knihoven.

6. Nejlepší venkovský knihovník Olomouckého kraje 2020

26. října 2021 proběhlo ve Vlastivědném muzeu v Olomouci slavnostní předání ocenění Nejlepší venkovský knihovník Olomouckého kraje za rok 2021. Slavnostním aktem byl zakončen již 5. ročník soutěže, kterou pořádá Vědecká knihovna v Olomouci společně s Olomouckým krajem.

Cílem ocenění je především poděkovat aktivním knihovníkům za jejich práci a zároveň pozvednout prestiž jejich činnosti a vyjádřit podporu těmto pracovníkům na krajské úrovni.

V roce 2021 vybírala odborná porota z celkem 12 nominací, které poslali obce, kolegové knihovníci, ale i samotní čtenáři. Pořadí na prvních třech místech bylo:

1. místo: Lenka Janků z Místní knihovny v Oskavě
2. místo: Zdenka Šmídová z Obecní knihovny Lipová-lázně
3. místo: Věra Hradilová z Městské knihovny Rudolfa Zuberu Javorník

Poprvé se odborná komise rozhodla udělit i zvláštní ocenění za příkladnou spolupráci knihovny a obce. Toto ocenění získala paní Marcela Kolomarová z Obecní knihovny Skorošice.

7. Závěr

I v roce 2021 musely knihovny čelit uzavření knihoven nebo omezení jejich služeb. Řada knihoven již dokázala rychle a pružně reagovat. Zvládla svým čtenářům poskytovat své služby i v době omezení. Našly se i knihovny, které dokázaly nabídnout online lekce a vzdělávání pro školy a své čtenáře. Mnoho knihoven využilo čas uzavření knihoven k aktualizaci a pročištění svých fondů, řada knihoven se pustila do rekonstrukcí a malování.

I v roce 2021 se řada knihoven v kraji zrekonstruovala nebo přestěhovala do nových prostor. Je potěšující, že každý rok přibývají opravené a zrekonstruované knihovny. Knihovny a jejich zřizovatelé se také naučily využívat pro tyto účely dotační programy Olomouckého kraje. Jde o tyto knihovny – Velký Týnec, Samotišky, Týn nad Bečvou, Kokory, Jindřichov a Drahotuše.

Na závěr je třeba poděkovat všem pověřeným i střediskovým knihovnám, jejich metodikům a ředitelům, kteří se věnují právě výkonu regionálních funkcí. Dík patří i všem dobrým a nadšeným knihovníkům z Olomouckého kraje, o to víc, že je za námi další náročný rok. Poděkování v neposlední řadě patří i Olomouckému kraji, bez jehož finanční podpory by nebylo možné regionální funkce provozovat. Díky výměnným fondům se dostanou nové knihy do všech venkovských knihoven a knihovnice a vedení obcí mohou využívat metodické pomoci od svých pověřených knihoven.

Tab 11: Frekvence jednotlivých regionálních funkcí, porovnání dle počtu obslužených knihoven

Region	Počet obs. knihoven (bez PK)	Počet knihoven obslužených regionálními funkcemi v Ol. kraji (uváděno bez VKOL)						
		Poradenství, konzultace	Vzdělávání semináře	Porady	Revize a aktualizace KF	Nákup KF z prostř. obcí	Zpracování KF z prostř. obcí	Cirkulace VF
Šumperk	89	75	52	68	48	68	74	85
Jeseník	23	23	10	18	4	16	16	20
Prostějov	110	74	3	0	15	0	3	64
Olomouc	125	126	4	12	72	19	54	121
Přerov	57	57	15	47	22	45	46	56
Hranice	31	31	0	11	10	10	10	30
Lipník n./B.	31	32	0	18	11	24	25	29
Celkem	466	418	84	174	182	182	228	405
V %	100,00	89,70	18,03	37,34	39,06	39,06	48,93	86,91

Zpracovala: Mgr. Olga Macháčková
Březen 2022

Příloha: Výkaz výkonu RF, sumář za Olomoucký kraj

0	Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí	Rok 2021
1	Kraj	Olomoucký
2	Název knihovny (v krajském sumáři počet PK)	473
3	Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce	20,22
4	Počet obsluhovaných knihoven	473
5	Poradenská a konzultační činnost	
6	počet obslužených knihoven	578
7	počet poskytnutých konzultací	2 776
8	počet metodických návštěv	676
9	Statistika knihovnických činností Kult (MK) 12 - 01	
10	počet obslužených knihoven	473
11	počet zpracovaných statistických výkazů	380
12	Vzdělávání knihovníků, semináře	
13	počet obslužených knihoven	194
14	počet všech vzdělávacích akcí	22
15	z toho (z ř. 14): počet akcí v rámci RF	22
16	z toho (z ř. 15): počet akcí na podporu vzd., kult. a komunitních aktivit	5
17	počet všech účastníků	467
18	z toho (z ř. 17): počet účastníků akcí v rámci RF	434
19	z toho (z ř.18): počet účastníků akcí na podporu vzd., kult. a komunitních aktivit	98
20	počet všech vyučovacích hodin	64
21	z toho (z ř. 20): počet vyučovacích hodin v rámci RF	64
22	z toho (z ř. 21): počet vyučovacích hodin na podporu vzd., kult. a komunitních aktivit	22
23	Porady	
24	počet obslužených knihoven	182

25	počet akcí	30
26	počet účastníků	268
27	Praktická podpora vzd., Kult. komunitních aktivit	
28	Počet obslužených knihoven	14
29	Počet akcí, zásahů	22
30	Pomoc při revizi a aktualizaci KF	
31	počet obslužených knihoven	182
32	z toho počet revidovaných knihoven	75
33	počet revidovaných knihovnických jednotek	228 131
34	počet aktualizovaných knihovnických jednotek	41 360
35	Nákup KF z prostředků provozovatelů (obcí) do vlastních KF	
36	počet obslužených knihoven	182
37	počet nakoupených knihovnických jednotek	7 922
38	Zpracování KF z prostředků provozovatelů (obcí) vlastních KF	
39	počet obslužených knihoven	228
40	počet zpracovaných knihovnických jednotek	12 762
41	Výměnný fond (v knihovnických jednotkách)	
42	stav výměnného fondu k 31.12. 2021	224 638
43	roční přírůstek VF	12 446
44	roční úbytek VF	14 593
45	z ř. 43 zakoupeno z finančních prostředků kraje na regionální funkce	11 569
46	z ř. 43 zakoupeno z finančních prostředků obce	774
47	z ř. 43 z zakoupeno z finančních prostředků dalších zdrojů	206
48	Cirkulace VF	
49	počet obslužených knihoven	405
50	počet expedovaných souborů	2 223
51	počet svazků v souborech	107 794

52	Servis automatizovaného knihovního systému	
53	počet knihoven, pro které pověřená knihovna zajišťuje podporu automatizovaného systému	178
54	počet akcí, zásahů	211
55	Doprava v rámci výkonu RF	
56	počet obslužených knihoven	375
57	počet ujetých km	20 973
58	Výkaz financování regionálních funkcí knihoven	
59	(pouze z finančních prostředků kraje)	
60	Kraj	
61	Název knihovny	
62	Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	2 732 971,03
63	z toho : nákup knihovního fondu	2 592 250,38
64	Spotřeba energie (číslo účtu 502)	50 702,00
65	Opravy a udržování (číslo účtu 511)	0,00
66	Cestovné (číslo účtu 512)	65 586,00
67	Ostatní služby (číslo účtu 518)	2 058 966,79
68	z toho : doprava	234 470,26
69	z toho : servis AKS	189 676,00
70	z toho : nákup licence na el. zdroje	3 407,36
71	z toho : nákup knihovnických služeb	1 523 909,03
72	Mzdové náklady (číslo účtu 521)	5 813 772,00
73	z toho : platy zaměstnanců	5 664 709,00
74	z toho : ostatní osobní náklady	149 063,00
75	Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	1 898 758,47
76	Sociální náklady (zákonné a jiné s.n.) (číslo účtu 527 a 528)	154 101,26
77	Jiné ostatní náklady (číslo účtu 549)	11 808,81
78	Ostatní provozní náklady (neuveďeny v ř. 62, 64 - 67, 72, 75 -77)	35 333,64

79	Provozní náklady celkem (součet ř. 62, 64 - 67, 72, 75 - 78)	12 822 000,00
80	Investiční náklady	0,00
81	Náklady celkem (z krajské dotace) (součet ř. 79 a 80)	12 822 000,00
82		
83	Přidělená dotace (krajská)	12 822 000,00
84	Vráceno	
85		
86		
87		
88		
89	Financování regionálních funkcí z jiných zdrojů (vlastní	
90	prostředky knihovny, obce, další zdroje, sponzorské dary)	
91	Náklady za rok	0,00
92	Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	393 217,16
93	z toho: na nákup knihovního fondu*	359 687,98
94	Mzdové náklady (číslo účtu 521)	175 781,00
95	z toho : platy zaměstnanců	175 781,00
96	z toho: ostatní osobní náklady	0,00
97	Zákonné sociální a zdravotní pojištění (číslo účtu 524)	59 414,00
98	Ostatní provozní náklady (neuvedené v ř. 92, 94, 97)	18 554,48
99	Provozní náklady celkem (součet ř. 92, 94,97,98)	646 966,64
100	Investiční náklady	0,00
101	Náklady celkem (součet ř. 99 + 100)	646 966,64
102		
103	Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování**	888 461,00
104	Na nákup (stálého) knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	1 254 562,10
105	Na zpracování (stálého) knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	58 265,00

106		
107	Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu	
108	(mimo prostředky určené na RF)***	
109	Celkové částky, které knihovny získaly v roce 2021	602 410,00
110	Z krajských grantových programů určených nejen knihovnám	602 410,00
111	Z krajských grantových programů určených výhradně knihovnám	0,00
112		
113	Podíl obcí na nákupu výměnného fondu ****	
114	Počet obcí přispívajících na nákup výměnného fondu	9
115	Částka poskytnutá na výměnný fond (za přispívající obce celkem)	153 821,00